



In deze editie kijken we eens naar de fijnbladigheid van grassen op golf- en sportvelden. Vier graszaadkwekers, Euro Grass, Barenbrug, Limagrain en Innoseeds hebben hun visie geformuleerd op een aantal vragen van de redactie. Voor het resultaat van hun kweekwerk, de (nieuwe) fijnbladige rassen van grassoorten, verwijzen we naar de Grasgids. Jan Rinze van der Schoot leverde vanuit de WUR input over de onderwerpen.

Auteur: Broer de Boer *)

Fijnheid en dichtheid van grasrassen

Fijner en mooier, maar gevoeliger voor ziekten?

Waar de kwekers in elk geval unaniem over zijn, is dat fijnbladige rassen fysiologisch niet afwijken van hun grovere broertjes. Euro Grass gaf als algemene opmerking dat zij meer waarde toekennen aan het kweken van rassen op zodedichtheid en standvastigheid en dat

fijnbladigheid niet het ultieme kweekdoel is. De greenkeeper krijgt steeds meer te maken met een hogere bezetting door steeds intensiever bespeelde golfbanen. "Derhalve zijn fijnbladige Engels raaigrassoorten een uitkomst", zet een van de graszaadkwekers als voetnoot bij een

vraag. "Gras dat breed inzetbaar is van green tot tee en op sportvelden. Dat zou mooi zijn. Fijnbladige grassen zouden ook beter bestand zijn tegen kort maaien dan hun grovere broertjes, en goed te gebruiken bij inzaai en zeker ook doorzaai, vanwege de vlotte kieming." Maar...

Waarom wil de kweker grasrassen met fijner blad kweken?

Roodzwenkgras is van nature al heel fijn. Struisgras kent een behoorlijke variatie in bladfijnheid. Veldbeemdgras en vooral Engels raaigras hebben een achtergrond als voedergras. In mengsels met roodzwenkgras passen ze alleen goed als ze ook fijnbladig zijn. Hoewel er grote rasverschillen zijn, kun je bladfijnheid van blad niet los zien van zodedichtheid. In een dichte zode zijn de bladeren fijner dan in een open zode. Kweken op een dichte zode geeft dan ook vaak een fijner blad. Speeltechnisch is bladfijnheid niet zozeer van belang op sportvelden, maar wel op golfbanen. Een dichte zode en daarmee dus vaak een fijner blad geeft een visueel aantrekkelijke grasmat, met minder kans op onkruiden en ongewenste grassoorten.



Thieu Pustjens DLF-/Innoseeds, hoofdkweker. Hendrik Nagelhoud, productmanager Innoseeds/Top Green

De markt vraagt naar fijnere rassen, met name in de golfwereld, maar ook in gazons. De consument ziet graag een mooi fijn dicht gazon.

Thieu Pustjens DLF-/Innoseeds

Jeroen Giesen / Lukas Wolters, Euro Grass

Fijne grasrassen zijn esthetisch veel fraaier. Vaak vormen ze een dichtere, mooie mat. Ook zijn er meer spruiten per vierkante meter. Hierdoor krijg je minder onkruidvorming.

Jan van den Boom, Barenbrug Holland

Fijnere grassen zorgen voor een beter esthetisch aanzicht en een dichtere zode.

Job Steunenberg, Limagrain

De markt vraagt om fijnere soorten. Daarin speelt het visuele aspect een rol. Hoge tolerantie tegen betreding en kort maaien zijn ook belangrijk.

Bij welke grassoorten zou op golfbanen een fijner blad interessant zijn?

Roodzwenkgras is al heel fijn. Voor struisgras is bladfijnheid belangrijk. Engels raaigras en veldbeemdgras kunnen beter tegen betreding dan roodzwenkgras en struisgras, zeker in winterperiodes. Fijnere en dichtere rassen van die soorten in combinatie met bestand zijn tegen kort maaien, en dan met name Engels raaigras, zouden inzaai op greens mogelijk kunnen maken.



Jan van den Boom, Barenbrug Holland

Ik denk dan toch duidelijk aan roodzwenk- en struisgrassoorten.

Jan van den Boom, Barenbrug Holland

Jeroen Giesen Engels raaigras zou mooi zijn, maar voor ons is het de vraag of dat lukt.

Thieu Pustjens Met name Engels raaigras. Dit zorgt voor een veel betere balrol. Roodzwenk- en struisgras zijn al fijnbladige grassoorten.

Job Steunenberg, Limagrain

Kunnen we kort in zijn: Engels raaigras en veldbeemdgras.

Hoe verhouden fijnere grasrassen zich tot een open zode?

Er is zeker een relatie tussen zodedichtheid en bladfijnheid, maar in een open wordende zode zullen fijnbladige rassen fijner blijven dan grovere rassen.



Lukas Wolters Beter. Meestal ontstaat minder snel een open zode.

Lukas Wolters, Euro Grass

Thieu Pustjens Fijnere rassen geven in eerste instantie een dichtere zode, maar als de betredingstolerantie niet goed is, dan wordt de zode opener.

Job Steunenberg De raseigenschap fijnbladigheid zorgt dat het blad niet zo breed zal worden als een breedbladige soort. Door de opener zode blijft een fijnbladig gras fijner, ook al heeft de plant meer ruimte om te groeien.

Jan van den Boom Fijnere grassen zijn vaak nog minder betredingstolerant.

Wat zijn eigenlijk de voordelen van fijnere grasrassen voor sportvelden?

Als de rassen ook goed tegen bespeling kunnen, is er zeker een voordeel. Speltechnisch en visueel. Fijne rassen vormen sneller een dichte zode en dan is het veld dus eerder bespeelbaar. Op minder intensief bespeelde velden, met name in stadions, is het voordeel nog groter. De maai-behoefte van fijnere rassen is vaak lager en/of er wordt minder maaisel gevormd.



Hendrik Nagelhoud Iets grovere grassen daarentegen vertonen in het algemeen een snellere hergroei. Daardoor is de betredingstolerantie meestal groter. Voetballers hebben daardoor veelal beter grip op grovere grassen.

Hendrik Nagelhoud, productmanager Innoseeds/Top Green

Jeroen Giesen De balsnelheid wordt hoger.

Jan van den Boom Een dichtere zode. Dat is mooier om te zien.

Job Steunenberg Fijnere grassen hebben vooral speltechnische voordelen, evenals visuele voordelen.

Wat zijn de beperkingen en uitdagingen bij het kweken van rassen met fijnere bladen?

De uitdaging is de combinatie van een mooie fijne dichte zode, een goede bespelingstolerantie en geen problemen met ziekten, met name voetrot/fusarium. Soms is het negatieve verband tussen zodedichtheid en ziekteresistentie heel duidelijk. Bij fijn uitlopervormend roodzwenkgras is de resistentie van de heel dichte rassen tegen voetrot in de winter duidelijk minder dan van de wat minder dichte rassen.

Thieu Pustjens Kweken we gewoon. Beperkingen zijn er niet echt, het is juist een uitdaging. Wel dienen we te letten op de zaadopbrengst, temeer daar het vaak trage groeiers zijn, ook in de zaadteelt.

Jeroen Giesen Het is een uitdaging om een fijnbladig grasras te kweken dat net zo goed is als kunstgras; nieuwe grasrassen die je maar weinig hoeft te maaien en die er toch goed uitzien. De beperking is dat grasplanten niet het eeuwige leven hebben.

Jan van den Boom Wij kweken fijnbladige grasrassen! Vaak zijn fijnbladige grassen trage groeiers, ook in de zaadteelt. Daarom moeten we letten op de zaadopbrengst. Fijner gras levert bovendien ook fijner zaad. De klant zal er een hogere prijs voor moeten betalen.

Job Steunenberg Fijnere grassen hebben vooral speltechnische voordelen, evenals visuele voordelen.



Kunnen jullie iets zeggen over de volgende facetten bij toepassing van fijnere grasrassen en/of soorten?

Bespelingstolerantie

Hierop kan geselecteerd worden; bij fijne grassoorten en -rassen is de bespelingstolerantie geringer. Fijnere rassen geven meestal sneller een dichte bespeelbare grasmat. Vaak is de bespelingstolerantie van fijnere rassen, vooral Engels raaigras, wat minder. Het verschil t.o.v. de grovere Engelse raaigrassen is in het voorjaar het grootst.

Herstellingsvermogen

Grovere grassen herstellen in het algemeen beter. Fijnere rassen beginnen in het voorjaar vaak wat later te groeien; daardoor kan het herstel op sportvelden minder zijn.

Standvastigheid

Fijnere grassen lijken iets minder standvastig, maar lang niet altijd is daar een duidelijke lijn in te ontdekken. Fijne rassen van roodzwenkgras, struisgras en veldbeemdgras zijn vaak ook standvastig, als ze tenminste niet te ziek worden. Bij Engels raaigras is een aantal fijnere rassen die uiteindelijk meer onkruid toelaten. Wellicht door een te grote onderlinge concurrentie of een minder goede wortelontwikkeling. Maar dit is niet bij alle fijne rassen het geval.

Zodichtheid

Fijnere rassen geven vaak sneller een dichtere zode en dat blijft zo. Hierdoor kan de vatbaarheid voor onder andere voetrot iets hoger zijn bij fijner gras. Een dichtere zode geeft minder kans op onkruiden en bijvoorbeeld straatgras.

Winter- en zomerkleur

Fijnbladige grassen verschillen niet van kleur ten opzichte van grovere grassen.

Droogtegevoeligheid

Of fijnere grasrassen in het algemeen gevoeliger zijn voor droogte, valt niet te zeggen. Het zijn vooral de beworteling en verdampingsoppervlakte en -efficiëntie die hierin de doorslag geven.

Groeisnelheid

Fijnbladige grassen groeien langzamer; hier is soms ook bewust op geselecteerd. En het grote voordeel is dan minder maai beurten en minder maaisel.

Zouttolerantie

Fijnere grasrassen zijn niet meer en niet minder zouttolerant dan grovere varianten. Hier is althans niets van bekend, ook niet bij de WUR.

Opbrengst bladmassa

Een lagere groeimassa door tragere groei ligt voor de hand. Toch hoeft de opbrengst niet altijd lager te zijn, omdat het aantal spruiten hoger ligt.

Verzorging

Fijnbladige grassen vragen ook om een iets andere verzorging; immers een dichtere zode zorgt eerder voor de afzet van extra vilt. Dat betekent zorgen voor extra lucht in de zode door frequenter te verticuteren. Extra bezanden, teneinde het organischestofgehalte te verlagen, kan ook deels werkzaam zijn.

Ziektegevoeligheid

Fijnbladigen waren in het begin gevoeliger voor ziektes, maar door veredeling is dit ondervangen.

Waarschijnlijk trekken rooddraad, bladvlekkenziekte en bruinevlekkenroest zich er weinig van aan of het nu om een fijn of een grof blad gaat. Een van de kwekers merkt op dat bovengrondse tolerantie voor stressfactoren meer bepalend is voor de gevoeligheid voor de vlekkenziekten. In een dichtere zode heerst een vochtiger microklimaat. Vaak ligt de dauw er 's morgens langer op, met als gevolg minder lucht in de grasmat. Hoewel niet altijd een rechtlijnig verband hiermee aantoonbaar, is kunnen de risico's bij fijnere grasrassen zijn:

voetrot, rooddraad, bladvlekkenziekte, bruinevlekkenroest. In een dichtere fijne zode is het klimaat voor sommige schimmels gunstiger. Rooddraad en vooral voetrot kunnen daarvan profiteren. Bij bladvlekkenziekte en roest lijkt de relatie met zodedichtheid minder duidelijk.

Blij of verdrietig?

Maar zullen de gebruikers, de greenkeepers en de fieldmanagers, vrolijk of verdrietig worden van de smalle blaadjes? Fijnbladige grasrassen groeien langzamer en esthetisch staan fijne grasrassen mooi op de golfbaan en het grasveld. Ook daar zijn onze gaszaadkwekers het allemaal mee eens. Zowel greenkeepers als fieldmanagers zullen een snellere balrol op fijnbladige grasrassen waarderen. Hendrik Nagelhoud van Innoseeds zegt hierover: "Greenkeepers zullen niet direct bezwaar hebben tegen fijnbladige grasrassen, aangezien fijne greens gewenst zijn. Fieldmanagers hebben daarentegen alleen een voorkeur voor de fijnbladige grassen mits de bespelingstolerantie op peil blijft. Aangezien dit niet altijd het geval is, zullen zij niet altijd positief over fijnbladige rassen oordelen." Jeroen Giesen en Lucas Wolters van Euro Grass vullen aan: "Fijnbladige grassen zullen wel gevoeliger zijn voor ziekten en voor meer viltvorming zorgen." Voor de gaszaadkwekers blijft er dus genoeg werk aan de winkel!

**) Met dank aan de deskundige input van Jeroen Giesen / Lucas Wolters, Euro Grass; Jan van den Boom, Barenbrug Holland BV; Thieu Pustjens, DLF-Innoseeds, hoofdkweker; Hendrik Nagelhoud, productmanager Innoseeds/Top Green; Job Steunenbergh, Limagrain en Jan Rinze van der Schoot, WUR.*